

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 583/2012-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť J. K., P., zastúpenej advokátom JUDr. I. J., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo 17. októbra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 62/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. K. na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd potvrdzujúcim výrokom a výrokom o náhrade trov odvolacieho konania rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 17. októbra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 62/2011 p o r u š e n é b o l i.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 17. októbra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 62/2011 v potvrdzujúcom výroku a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ď a ľ š i e k o n a n i e .

3. J. K. finančné zadosťučinenie n e p r i z n á v a .

4. Krajský súd v Prešove j e p o v i n n ý nahradiť J. K. trovy konania v sume 202,37 € (slovom dvestodva eur a tridsaťsedem centov) na účet jej právneho zástupcu, advokáta JUDr. I. J., Advokátska kancelária, K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. januára 2012 doručená sťažnosť J. K., P. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) zo 17. októbra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 62/2011. Na základe výzvy ústavného súdu doplnila sťažovateľka svoju sťažnosť o kvalifikované splnomocnenie pre zvoleného právneho zástupcu podaním doručeným ústavnému súdu 8. marca 2012.

1. Z predloženej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa ako žalobkyňa v konaní vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 29 C 45/2010 domáhala náhrady škody na zdraví z titulu bolestného v sume 4 587,45 € proti Slovenskej republike – Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný v 1. rade“), a proti spoločnosti A., a. s., B. Ku škode malo dôjsť pri dopravnej nehode 30. augusta 2008, ktorej účastníčkou bola sťažovateľka a ďalší účastník, ktorý v rámci služobného výkonu riadil motorové vozidlo patriace žalovanému v 1. rade.

Okresný súd rozsudkom č. k. 29 C 45/2010-176 z 25. februára 2011 uložil obom žalovaným povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne sťažovateľke z titulu bolestného 1 966,05 € s 9 % úrokom z omeškania ročne od 6. septembra 2009 do zaplataenia. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol a náhradu trov účastníkom konania nepriznal. Účastníkom konania uložil aj povinnosť zaplatiť trovy štátu. Okresný súd vychádzal z názoru, že *«hlavnou príčinou zrážky motorových vozidiel žalobkyne a žalovaného v 1. rade bolo porušenie predpisov o premávke na pozemných komunikáciách zo strany žalobkyne, konkrétne ust. § 19 zák. č. 315/1996 Z. z., ktorá pri vstupe do križovatky z vedľajšej cesty nedala prednosť v jazde motorovým vozidlám prichádzajúcim po hlavnej ceste napriek opatreniu vedľajšej cesty dopravnou značkou „daj prednosť v jazde“. Žalobkyňa svoje zavinenie uznala, čo je preukázané uznesením Okresnej prokuratúry v Prešove zo dňa 20.4.2009 pod sp. zn. 3Pv710/08, ktorým bolo voči nej podmiennečne zastavené trestné stíhanie z dôvodu uznania viny pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona voči vodičovi motorového vozidla žalovaného v 1. rade na skutkovom základe uvedenom vo výrokovej časti tohto uznesenia vrátane vyhlásenia, že spáchala skutok, za ktorý je stíhaná... Zo záverov znaleckého posudku Ing. V. č. 3/2009 vyplynulo, že vodič motorového vozidla žalovaného v 1. rade v čase dopravnej nehody sa pohyboval motorovým vozidlom rýchlosťou vyššou, ako dovoľenou, pričom z výsledkov vykonaného dokazovania bolo nesporne preukázané, že tento nemal právo prednostnej jazdy a teda nebol oprávnený prekročiť najvyššiu dovoľenú rýchlosť na uvedenom úseku 40 km/hod. Podľa znaleckého posudku v prípade, ak by sa aj pohyboval rýchlosťou vyššou ako povolenou, v danom prípade 74,17 km/h až 72,51 km/h, bol by dopravnej nehode zabránil... S poukazom na uvedené skutočnosti súd dospel k záveru, že miera účasti na vzniknutej škode na strane žalobkyne je 70 % a na strane žalovaného v 1. rade 30 %.»*

Sťažovateľka podala proti prvostupňovému rozsudku odvolanie, v ktorom nesúhlasila s posúdením miery účasti na vzniknutej škode a v tejto časti považovala rozsudok za nepreskúmateľný. Podľa jej názoru *„súd nemal v konaní preukázané, že či pri rýchlosti vodiča žalovaného v 1. rade pred nehodou, 100,80 km/hod, mohla..., ak by urobila kontrolu cesty zľava a potom sprava, zbadat' toto vozidlo, prichádzajúce z ľavej strany. Ak súd túto dôležitú okolnosť neskúmal, nemohol dôjsť ani*

k serióznemu záveru o miere účasti žalobkyne a žalovanej v 1. rade“. Namietala aj popis výhľadových pomerov ustanoveným súdnym znalcom. Podľa jej názoru „*bolo potrebné, aby súd doplneným znaleckým dokazovaním preskúmal úkony žalobkyne pri odbočovaní hlavne tam, kde vo svojej výpovedi uviedla, že najprv sa pozrela na cestu doľava, potom doprava a z dôvodu, že nevidela žiadne vozidlo sprava, ani zľava, začala odbočovací manéver. Je teda viac ako pravdepodobné, že žalobkyňa vozidlo prichádzajúce zľava, v čase, kedy kontrolovala túto časť vozovky, toto vôbec nevidela, nakoľko išlo veľkou rýchlosťou a za dve až tri sekundy prekovalo veľký úsek na ceste.“.*

V odvolaní sťažovateľka namietala aj aplikáciu § 142 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Podľa jej názoru mal okresný súd o náhrade trov konania rozhodnúť podľa § 142 ods. 3 OSP, keďže „*v danom prípade rozhodoval o výške plnenia, pričom konečná výška plnenia závisela od úvahy súdu, od jeho úvahy o výške miery účasti účastníkov konania“.*

Odvolanie proti rozsudku okresného súdu podal i žalovaný v 1. rade.

Krajský súd rozsudkom zo 17. októbra 2011 v konaní sp. zn. 18 Co 62/2011 potvrdil rozsudok okresného súdu v jeho napadnutej časti. Po rekapitulácii nesporných skutkových zistení konštatoval, že tvrdenie sťažovateľky, že „*nevidela vozidlo žalovaného v 1. rade, prichádzajúce po hlavnej ceste zľava, bolo vyvrátené znaleckým posudkom Ing. V., ktorý pri dodatočnej ohliadke miesta dopravnej nehody zistil rozhľad z predmetnej križovatky vľavo z pohľadu vodiča, stojaceho v križovatke, vychádzajúceho z vedľajšej cesty... na vzdialenosť 159,7 m až 172,2 m. Vozidlo žalovaného v 1. rade, prichádzajúce k predmetnej križovatke v čase, keď žalobkyňa začala odbočovací manéver z vedľajšej cesty na hlavnú vľavo... bolo vo vzdialenosti 58,8 m až 60 m, a vodička mala možnosť ho vidieť.“.* Pokiaľ napriek tomu vošla do križovatky, „*podstatnou mierou zavinila dopravnú nehodu, za čo bola trestne stíhaná“.* Krajský súd poukázal súčasne na skutočnosť, že aj vodič žalovaného v 1. rade sa „*pred zrážkou pohyboval rýchlosťou 106,7 – 100,8 km/hod. čím taktiež porušil ustanovenie § 15 ods. 6 zákona č. 315/1996 Z. z... Pri dodržaní predpísanej rýchlosti, dokonca aj rýchlosti vyššej ako bola predpísaná (podľa znalca*

až 74,17 km) by bol schopný na vzdialenosť, kedy začala žalobkyňa s odbočovacím manévrom, nehode a vzniku škody zabrániť.“. Mieru účasti účastníkov dopravnej nehody na vzniknutej škode na zdraví, z ktorej vychádzal okresný súd, považoval krajský súd za „ustálenú v súlade s vykonaným dokazovaním“.

K problému rozhodnutia okresného súdu o náhrade trov konania krajský súd uviedol, že „neobstojí tvrdenie žalobkyne, že v predmetnej veci malo byť aplikované ustanovenie § 142 ods. 3 O. s. p. Citované ustanovenie by bolo aplikovateľné iba vo vzťahu k nároku na zvýšenie odškodnenia za bolesť, ktoré má právo urobiť iba súd. Za danej situácie prichádzalo do úvahy pri rozhodovaní o trovách konania iba rozhodnutie podľa úspešnosti účastníkov konania v spore.“.

Odvolanie žalovaného v 1. rade krajský súd vyhodnotil ako oneskorene podané, a preto podľa § 218 ods. 1 písm. a) OSP ho odmietol.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka tvrdí nedostatočne zistený skutkový stav oboma všeobecnými súdmi konajúcimi v jej veci, ako aj nepreskúmateľnosť rozsudkov v časti týkajúcej sa ustálenej miery účasti na vzniknutej škode. Podľa sťažovateľky „súd nemal v konaní preukázané, že či pri rýchlosti vodiča žalovanej v 1. rade pred nehodou, ktorá bola 100,80 km/hod., mohla žalobkyňa, ak by urobila kontrolu cesty zľava a potom sprava, zbadat' toto vozidlo prichádzajúce z ľavej strany. Ak súd túto dôležitú okolnosť neskúmal, nemohol dôjsť ani k serióznemu záveru o miere účasti žalobkyne a žalovanej v 1. rade.“. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že „vodič žalovanej v 1. rade nemal žiadny dôvod premávať v obci rýchlosťou 106, resp. 102 km/hod. v časti cesty, kde bola predpísaná rýchlosť 40 km/hod. Ak by bol išiel predpísanou rýchlosťou, nebolo by došlo k zrážke jeho vozidla so žalobkyňou. Miera účasti vodiča žalovanej v 1. rade na strete prevádzok v danom prípade bola 70 %, s prihliadnutím na úkon žalobkyne pred zrážkou, kde sa najprv presvedčila o premávke na ceste z ľavej strany a potom z pravej strany, teda bola presvedčená o premávke na ceste a začala odbočovací manéver vľavo. Súdy teda nesprávne posúdili účasť, ktorú mali prevádzatelia na spôsobení vzniknutej škody. Vysporiadanie totiž bolo závislé na tejto účasti, predpokladá zhodnotenie

všetkých skutkových okolností konkrétneho stretnutia prevádzok, najmä však tých okolností, ktoré boli hlavnými príčinami vzniknutej škody.“.

Nedostatočnosť odôvodnenia oboch rozsudkov vidí sťažovateľka v tom, že súdy neakceptovali návrh znaleckého dokazovania ku otázke možnosti sťažovateľky zaregistrovať prichádzajúce vozidlo vzhľadom na rýchlosť akou jazdilo. Okresný súd totiž vychádzal zo znaleckého posudku vyhotoveného na účely trestného konania, a ten bolo potrebné doplniť.

Napokon sťažovateľka namieta aj rozhodnutie okresného súdu o náhrade trov konania. Podľa jej názoru mal okresný súd aplikovať § 142 ods. 3 OSP umožňujúci čiastočne úspešnému účastníkovi konania priznať plnú náhradu trov konania, pretože *„súdy oboch stupňov zhodne dospeli k záveru, že nárok žalobkyne je čo do právneho dôvodu opodstatnený. Určenie samotnej výšky uplatneného nároku záviselo od úvahy súdu, preto boli z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania naplnené všetky zákonné predpoklady pre použitie ustanovenia § 142 ods. 3 OSP (žalobkyňa mala v konaní čiastočný úspech a rozhodnutie záviselo od úvahy súdu).“.* V nadväznosti na uvedený argument sťažovateľka odkazuje aj na rozhodovaciu prax všeobecných súdov.

2. Na výzvu ústavného súdu mu bol 3. mája 2012 doručený vyšetrovací spis Okresnej prokuratúry Prešov (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 3 Pv 710/08 a 7. mája 2012 spis okresného súdu vo veci sp. zn. 29 C 45/2010.

3. Uznesením č. k. III. ÚS 583/2012-19 z 27. novembra 2012 ústavný súd prijal sťažovateľkinu sťažnosť na ďalšie konanie. Následne 10. decembra 2012 vyzval krajský súd na vyjadrenie k prijatej sťažnosti, ako aj k otázke ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti.

4. Vyjadrenie krajského súdu bolo ústavnému súdu doručené 4. januára 2013. V ňom krajský súd opätovne popísal skutkové zistenia, z ktorých vychádzal pri právnom posúdení sporu. Zdôraznil pritom, že sťažovateľka ako *„vodička porušila ustanovenie § 19 ods. 1 vyhlášky č. 315/1996 Z. z. účinného do 31.1.2009, v zmysle ktorého vodič, ktorý prichádza na križovatku po ceste označenej dopravnou značkou ako vedľajšia cesta, je povinný dať*

prednosť v jazde vozidlám prichádzajúcim po ceste označenej dopravnou značkou ako hlavná cesta. Jej tvrdenie, že nevidela vozidlo žalovaného v 1. rade, prichádzajúce po hlavnej ceste zľava bolo vyvrátené znaleckým posudkom Ing. V., ktorý pri dodatočnej ohliadke miesta dopravnej nehody zistil rozhľad z predmetnej križovatky vľavo z pohľadu vodiča stojaceho v križovatke, vychádzajúceho z vedľajšej cesty... na vzdialenosť 159,7 m až 172,2, m. Vozidlo žalovaného v 1. rade, prichádzajúce k predmetnej križovatke v čase, keď žalobkyňa začala odbočovací manéver z vedľajšej cesty na hlavnú vľavo..., bolo vo vzdialenosti 58,8 m až 60 m, a vodička mala možnosť ho vidieť. Okrem toho bolo jej povinnosťou, dať prednosť aj motorovému vozidlu, stojaceho v križovatke na ul. J., ktoré naznačovalo smer jazdy priamo cez hlavnú cestu, na ul. B. Za takejto situácie v križovatke, aj keby nevidela motorové vozidlo žalovaného v 1. rade, porušila dopravné predpisy tým, že nedala prednosť v jazde motorovému vozidlu v priamom smere... Žalovaná (správne malo byť „žalobkyňa“, pozn.) bezpochyby nemohla vojsť do predmetnej križovatky a pokiaľ tak urobila, podstatnou mierou zavinila dopravnú nehodu, za čo bola trestne stíhaná. Na druhej strane súd prvého stupňa správne zistil aj mieru účasti na vzniku škody u vodiča motorového vozidla M., prevádzkovateľom ktorého bol žalovaný v 1. rade. Nešlo o vozidlo s právom prednosti a bolo povinnosťou vodiča dodržať predpísanú rýchlosť v danom úseku cesty, t. j. 40 km/hod. Vodič sa však pred zrážkou pohyboval rýchlosťou 106,7 – 100,8 km/hod. čím taktiež porušil ustanovenie § 15 ods. 6 zákona č. 315/1996 Z. z.... Pri dodržaní predpísanej rýchlosti, dokonca aj rýchlosti vyššej ako bola predpísaná (podľa znalca až 74,17 km) by bol schopný na vzdialenosť, kedy začala žalobkyňa s odbočovacím manévrom, nehode a vzniku škody zabrániť. Námietky žalobkyne o nesprávnom stanovení miery účasti na vzniku škody považoval súd prvého stupňa za neopodstatnené. Súd prvého stupňa sa vyporiadal so všetkými podstatnými okolnosťami pre rozhodnutie vo veci samej. Odôvodnil aj skutočnosť, pre ktorú nebolo vykonané ďalšie dokazovanie. Preto okolnosti uvádzané navrhovateľkou v ústavnej sťažnosti považujeme za nedôvodné a predmetnú sťažnosť navrhujeme zamietnuť.“.

Krajský súd súhlasil s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie krajského súdu zaslal ústavný súd 9. januára 2013 právnomu zástupcovi sťažovateľky s možnosťou zaujať k nemu stanovisko. Ústavný súd sťažovateľku

prostredníctvom právneho zástupcu vyzval aj na oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o jej prijatej sťažnosti.

5. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 6. februára 2013 sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci a zotrvala na pôvodnom sťažnostnom návrhu. Zhodne s krajským súdom uviedla, že tak ona, ako aj žalovaný v 1. rade mali účasť na vzniku škody pri spornej dopravnej nehode. Nestotožňuje sa však s tým, ako okresný súd i krajský súd posúdili mieru účasti účastníkov dopravnej nehody na vzniku škody. Zdôrazňuje, že v konaní navrhovala, „aby súd uložil znalcovi Ing. V., ktorý vypracoval pôvodný znalecký posudok k dopravnej nehode č. 3/2009 zo dňa 03.12.2008, aby dopracoval znalecký posudok týkajúci sa miery účasti na vzniknutej škode, kde podľa nášho názoru žalovaný v 1. a 2. rade mali mieru účasti na dopravnej nehode v rozsahu 70%. Oba súdy tento náš návrh neakceptovali a mieru účasti odborne neskúmali. V konaní vôbec nebola akceptovaná tá skutočnosť, že žalovaný v 1. rade ako prevádzkovateľ vozidla, kde vozidlo riadil vodič M. U. išiel bez akéhokoľvek služobne akceptovateľného dôvodu v uzavretej obci na úseku, kde rýchlosť bola obmedzená na 40 km/h rýchlosťou cez 106 km/h, kde nárazová rýchlosť vozidla po brzdení bola 86 km/h. súd sa vôbec nevysporiadal s našimi námietkami, že v danom prípade je pred križovatkou mierne ľavotočivá zákruta lemovaná zeleňou, kde výhľadové pomery žalobkyne boli značne obmedzené a ona pred vjazdom do križovatky skontrolovala križovátku zľava, následne sprava a pohla sa s vozidlom doľava vo svojom jazdnom pruhu. Následne ju zasiahlo vozidlo prakticky v zadnej časti pri poliacej čiare na vozovke. Nebolo možné spravodlivo požadovať od vodičky aby predvídala, že z mierne ľavotočivej zatačky (smer P. – S.) s obmedzeným výhľadom bude premávať vozidlo rýchlosťou cez 106 km/h. Práve táto skutočnosť bola rozhodujúca pre určenie miery účasti na vzniku škody, na ktorú mohol zodpovedať len súdny znalec. Z titulu hospodárnosti bolo teda účelné to, čo sme navrhli, teda aby Ing. V. dopracoval znalecký posudok aj vo vzťahu k miere účasti toho ktorého účastníka nehody na vzniku škody. Sme toho názoru, že nerešpektovaním našich požiadaviek na riadne zistenie skutočného stavu veci boli porušené ústavné práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces.“.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

1. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Obsah základného práva na súdnu a inú právnu ochranu uvedeného v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (napr. I. ÚS 26/94, I. ÚS 23/06).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Ústavný súd vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy konštantne zdôrazňuje, že toto právo zahŕňa aj právo na odôvodnenie rozhodnutia poukazujúc pritom aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), podľa ktorej právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamena, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997, m. m. pozri tiež rozsudok vo veci *Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *Annuaire*, č. 303-B).

Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia,

postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

Ústavný súd posudzuje odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa a odôvodnenie rozsudku súdu druhého stupňa v súhrne. Odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), keďže prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Aj ESLP v rozsudku vo veci Helle v. Fínsko (sťažnosť č. 20772/92) z 19. decembra 1997 zdôraznil, že odvolací súd sa pri zamietnutí odvolania môže obmedziť aj na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (§ 59 a § 60). Aj v posudzovanom prípade ústavný súd musel prihliadať na rozsudok okresného súdu č. k. 29 C 45/2010-176 z 25. februára 2011 a skúmať kvalitu jeho odôvodnenia, hoci predmetom ústavno-súdneho prieskumu je odvolací rozsudok krajského súdu. Krajský súd ako súd odvolací totiž vo výrokoch napadnutých odvolaním sťažovateľky rozsudok okresného súdu potvrdil, pričom sa obmedzil iba na rekapituláciu skutkových zistení, ku ktorým okresný súd dospel, a na konštatovanie správnosti skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa. V týchto okolnostiach tak ústavná kvalita odôvodnenia rozsudku okresného súdu výrazne determinuje i ústavnú kvalitu sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu.

2. Z obsahu sťažnosti, jej príloh i vyžiadaných spisových materiálov okresného súdu i okresnej prokuratúry bez pochybností vyplýva (nie je to sporné ani medzi sťažovateľkou a krajským súdom), že v konaní o žalobe sťažovateľky pri skúmaní uplatneného nároku na náhradu škody bolo potrebné aplikovať § 431 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Podľa tohto ustanovenia ak sa stretnú prevádzky dvoch alebo viacerých prevádzateľov a ak ide o vypořádanie medzi týmito prevádzateľmi, zodpovedajú podľa účasti na spôsobení vzniknutej škody.

Z podkladov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, tiež nepochybne vyplýva, že jadrom sporu sa stala miera účasti sťažovateľky a žalovaného v 1. rade na spôsobení vzniknutej škody. Konania tohto typu sú po skutkovej stránke veľmi rozmanité a často i detaily nehodového deja môžu dosahovať významnú mieru relevancie pre rozhodnutie o merite.

Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu vo veci sťažovateľkinej žaloby preto malo dostatočne objasniť, z ktorých dôkazov okresný súd vychádzal pri posudzovaní miery účasti sporových strán na spôsobení vzniknutej škody, malo vysvetliť, akými hodnotiacimi úvahami dospel okresný súd k ustáleniu miery účasti sporových strán na spôsobení vzniknutej škody, a malo obsahovať aj dôvody nevykonania ďalších navrhnutých dôkazov.

2.1 Okresný súd v odôvodnení svojho meritórneho rozsudku vypočítal dôkazy, z ktorých pri rozhodovaní o sťažovateľkou uplatnenom nároku vychádzal, a krajský súd konštatoval, že *„súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu“*. Touto otázkou sa ústavný súd ani bližšie nezaoberá, keďže medzi sťažovateľkou a krajským súdom nebola sporná.

2.2 Pokiaľ ide o zdôvodnenie hodnotenia vykonaných dôkazov, okresný súd vo svojom meritórnom rozsudku na strane 8 konštatuje, že *„z vykonaného dokazovania nesporne vyplynulo, že hlavnou príčinou zrážky... bolo porušenie predpisov o premávke na pozemných komunikáciách zo strany žalobkyne“*. Tento svoj skutkový záver však okresný súd v podstate nijako neodôvodňuje. Odôvodnením tu ústavný súd má na mysli logické prepojenie jednotlivých skutkových zistení s ich vyhodnotením ústiacim do skutkových záverov a ich následného právneho hodnotenia. Inými slovami, v rozsudku okresného súdu úplne absentuje odpoveď na otázku, prečo protiprávne konanie sťažovateľky bolo považované za hlavnú príčinu dopravnej nehody, keď samotný okresný súd dospel k záveru, že protiprávne sa správal aj vodič žalovaného v 1. rade. Pritom si okresný súd osvojil ako preukázaný záver znalca, že pri nižšej rýchlosti (hoci tiež prekračujúcej najvyššiu povolenú rýchlosť na danom úseku) by vodič žalovaného v 1. rade dokázal dopravnej nehode zabrániť.

Ústavný súd je toho názoru, že v popísaných okolnostiach identifikácia správania sťažovateľky ako hlavnej príčiny vzniku dopravnej nehody nie je vôbec odôvodnená. Pritom z neodôvodneného skutkového záveru sa odvíjalo aj ustálenie miery účasti sťažovateľky na spôsobení vzniknutej škody (strana 8 piaty odsek rozsudku okresného súdu). Ide teda o otázku, ktorá má pre vec podstatný význam. Sťažovateľka v odvolaní namietala (str. 2 odvolania) nepreskúmateľnosť prvostupňového rozsudku v tejto časti.

Krajský súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku v nadväznosti na popis zisteného priebehu dopravnej nehody uviedol, že sťažovateľka „*podstatnou mierou zavinila dopravnú nehodu, za čo bola trestne stíhaná*“, a že „*s ohľadom na uvedené zistenia, považuje odvolací súd stanovenie miery účasti oboch účastníkov dopravnej nehody na vzniknutej škode... za mieru ustálenú v súlade s vykonaným dokazovaním*“. Krajský súd tak nereagoval na odvolaciu námietku sťažovateľky, a to v situácii, keď vzhľadom na nedostatočnosť odôvodnenia prvostupňového rozsudku zjavne neprichádzalo do úvahy využitie postupu podľa § 219 ods. 2 OSP (ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia...).

Ústavný súd navyše dodáva, že ak krajský súd naznačil predchádzajúce trestné stíhanie sťažovateľky ako dôvod ustálenej miery jej účasti na vzniku škody, potom treba zdôrazniť, že trestné stíhanie sťažovateľky neskončilo právoplatným konštatovaním jej viny, ale uznesením prokuratúry o podmiennečnom zastavení trestného stíhania. Podľa čl. 50 ods. 1 ústavy len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy. Trestné stíhanie sťažovateľky teda nedalo žiadnu odpoveď na otázku jej zavinenia za spáchaný skutok, príčinnej súvislosti medzi skutkom a vzniknutou škodou ani miery jej účasti na vzniknutej škode. Okrem toho, absencia trestného stíhania vodiča žalovaného v 1. rade nie je skutočnosťou, ktorou by mal byť okresný súd v civilnom konaní viazaný podľa § 135 OSP (m. m. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo 7. októbra 2008 vo veci sp. zn. 28 Cdo 1532/2006). Trestné stíhanie sťažovateľky právoplatne ukončené podmiennečným zastavením trestného stíhania preto nemožno vnímať ako faktor kloniaci pomyselnú miskú váh v prospech väčšej miery účasti sťažovateľky na vzniku žalovanej škody, a teda tento fakt zjavne nie je dostatočným odôvodnením kritizovaného rozdelenia miery účasti na vzniku škody medzi sťažovateľku a žalovaného v 1. rade.

2.3 Napokon, pokiaľ Občiansky súdny poriadok vyžaduje od odôvodnenia súdneho rozhodnutia aj uvedenie dôvodov nevykonania ďalších navrhnutých dôkazov, ústavný súd konštatuje, že ani požiadavka sťažovateľky, aby bolo preskúmané, „*či pri rýchlosti vodiča žalovanej v 1. rade pre nehodu... mohla..., ak by urobila kontrolu cesty zľava a potom sprava, zbadat' toto vozidlo prichádzajúce z ľavej strany*“, nie je vo vzťahu k meritu sporu

márna. Relevancia tejto neobjasnenej skutočnosti pre rozhodnutie vo veci nie je daná vo väzbe k protiprávnosti konania sťažovateľky ako jedného zo základných predpokladov vzniku nároku na náhradu škody (podoba žalobného petitu, v ktorom sťažovateľka vyčíslila jej pričítateľný podiel na vzniku škody, i prednesy jej právneho zástupcu na pojednávaniach totiž dokazujú, že sama nespochybňuje protiprávnosť svojho konania). Predstavuje však jeden z viacerých dôležitých hodnotiacich faktorov pre výsledok aplikácie § 431 Občianskeho zákonníka na sťažovateľkinu kauzu. V analyzovanej rovine ústavný súd zdôrazňuje správny poukaz okresného súdu (strana 7 predposledný odsek odôvodnenia rozsudku) na judikatúru, podľa ktorej pri hodnotení miery účasti na vzniku škody podľa § 431 Občianskeho zákonníka je potrebné skúmať jednotlivé skutkové okolnosti konkrétneho stretu, ktoré boli jeho hlavnými príčinami, a to všetky vo vzájomnej súvislosti z hľadiska ich významu pre vznik škody, nikdy izolovane. Zreteľne však z rozsudku okresného súdu i z potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu vyplýva, že oba sudy sa touto požiadavkou dôsledne neriadili.

Právny zástupca sťažovateľky už na pojednávaní 12. mája 2010 uviedol, že podľa jeho názoru bude potrebné, „*aby bol dopracovaný znalecký posudok vypracovaný v rámci trestného konania Ing. V...*“. Na pojednávaní 20. októbra 2010 svedok J. C. vypovedal, že sťažovateľka ako vodička motorového vozidla pri vstupe na križovatku nemohla vidieť prichádzajúce vozidlo žalovaného v 1. rade. Rovnako vypovedal svedok S. R. na pojednávaní 8. decembra 2010. Napriek uvedeným skutočnostiam sa okresný súd s predmetnou skutkovou otázkou nastolenou sťažovateľkou a vyplývajúcou i z výpovedí svedkov vôbec nevysporiadal. Na sťažovateľkinu kritiku formulovanú v podanom odvolaní krajský súd reagoval iba konštatovaním, že okresný súd „*vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav, správne vyhodnotil zistenia jednotlivito a v súhrne a vec ja správne právne posúdil*“.

Okresný súd ani krajský súd sa teda s obranou sťažovateľky spočívajúcou v tvrdení, že nemohla vidieť zľava prichádzajúce motorové vozidlo žalovaného v 1. rade, nijako nevysporiadali. Názor krajského súdu, že „*aj keby nevidela motorové vozidlo žalovaného v 1. rade, porušila dopravné predpisy tým, že nedala prednosť v jazde motorovému vozidlu v priamom smere t. j. S. A., ktoré stálo v križovatke a dávalo prednosť vozidlám, idúcim*

po hlavnej ceste“, je v relácii k sťažovateľkou uplatnenému nároku na náhradu škody celkom irelevantný. Žalovaná škoda predsa nevznikla ako dôsledok toho, že sťažovateľka nedala prednosť ďalšiemu motorovému vozidlu odlišnému od motorového vozidla, s ktorým sa zrazila a pritom došlo ku vzniku škody.

3. Ústavný súd stabilne judikuje, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je okrem iného daná aj absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov, a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

Presvedčivé a správne vyhodnotenie dôkazov, ako aj náležité odôvodnenie rozhodnutia zabezpečujú vylúčenie ľubovôle súdu pri rozhodovaní. Súd je tiež povinný starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 OSP) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej (m. m. III. ÚS 36/2010, III. ÚS 117/2012).

Ústavný súd dospel k záveru, že z preskúmaného rozsudku krajského súdu nemožno zistiť vzťah medzi jednotlivými skutkovými zisteniami relevantnými pre rozhodnutie v spore a podstatným výsledným skutkovým záverom o tom, že sťažovateľkino protiprávne konanie bolo hlavnou príčinou dopravnej nehody, resp. že ju podstatnou mierou zavinila. Rovnako nemožno z odvolacieho rozsudku krajského súdu identifikovať ani dôvody, pre ktoré všeobecné súdy konajúce v sťažovateľkinej veci nevykonali ďalšie navrhnuté dôkazy týkajúce sa okolností podstatných pre ustálenie skutkového stavu prerokovávanej veci. Odpovede na uvedené otázky významné pre rozhodnutie o sťažovateľkou uplatnenom nároku na náhradu škody nie je možné zistiť ani pri preskúmaní rozsudku krajského súdu v spojení s prvostupňovým rozsudkom okresného súdu, čím sa skutkové závery krajského súdu dostávajú až do polohy vykazujúcej známky arbitrárnosti. Sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu preto svedčí o poskytnutí súdnej ochrany sťažovateľkinmu právu na náhradu škody v kvalite nezodpovedajúcej požiadavkám plynúcim z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd preto rozhodol, že potvrdzujúcim výrokom rozsudkom krajského súdu zo 17. októbra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 62/2011 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu i jej právo na spravodlivé súdne konanie (bod 1 výroku tohto nálezu).

4. Zásah do svojich označených práv sťažovateľka videla aj v rozhodnutí krajského súdu, ktorým potvrdil výrok rozsudku okresného súdu, ktorým tento náhradu trov účastníkom konania aplikujúc § 142 ods. 2 OSP nepriznal.

Ústavný súd už judikoval, že rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy) porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997).

Sťažovateľka v odvolaní podanom proti rozsudku okresného súdu spochybňovala aplikáciu § 142 ods. 2 OSP iba tvrdením, že ustálenie miery podielu účastníkov konania na vzniknutej škode bolo výsledkom úvahy okresného súdu. Takto vymedzila vo svojom odvolaní vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania dôvody, ktorými je odvolací súd viazaný (§ 212 ods. 1 OSP).

Na argumentáciu sťažovateľky reagoval krajský súd právnym názorom, podľa ktorého § 142 ods. 3 OSP by bol aplikovateľný *„iba vo vzťahu k nároku na zvýšenie odškodnenia za bolesť, ktoré má právo urobiť iba súd“*.

Podľa § 142 ods. 2 OSP ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Podľa § 142 ods. 3 OSP aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti

alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu...

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd nereagoval na odvolací dôvod sťažovateľky týkajúci sa výroku rozsudku okresného súdu o náhrade trov konania. Kým totiž sťažovateľka na podporu aplikácie § 142 ods. 3 OSP argumentovala použitím úvahy súdu pri ustálení miery účasti na vzniku škody podľa § 431 Občianskeho zákonníka, dôvody krajského súdu sa zakladali na názore, že o úvahe súdu by v okolnostiach posudzovaného prípadu bolo možné hovoriť len pri zvýšení bolestného. Krajský súd sa teda nijako nevysporiadal a v nadväznosti na to ani nezdôvodnil odpoveď na otázku, či ustáľovanie miery účasti sporových strán na vzniku škody podľa § 431 Občianskeho zákonníka je vecou úvahy súdu. Tento argument však použila sťažovateľka v odvolaní a krajský súd súc viazaný odvolacími dôvodmi sa ním mal zaoberať.

Vo vzťahu k odôvodneniu výroku rozsudku všeobecného súdu o náhrade trov konania ústavný súd v zásade nevyžaduje rozsiahle vysvetlenia. Aj celkom stručné dôvody postačujú pre naplnenie požiadaviek plynúcich na odôvodnenie takéhoto výroku z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri napr. I. ÚS 230/04). V posudzovanom prípade je však zreteľné, že krajský súd na dôvod odvolania sťažovateľky v tejto časti nereagoval vôbec, hoci mu to § 157 ods. 2 OSP v spojení s § 212 ods. 1 OSP ukladá. Pritom sťažovateľkou nastolený problém (či je ustálenie miery účasti na škode podľa § 431 Občianskeho zákonníka výsledkom úvahy súdu) má pre prípadnú aplikáciu § 142 ods. 3 OSP podstatný význam, ktorý súčasne determinuje procesný význam ďalších záverov o tom, či výsledkom úvahy súdu je alebo nie je iba zvýšenie bolestného (tým sa zaoberal krajský súd).

Z uvedených dôvodov ústavný súd vysporadúvajúc sa s druhou námietkou sťažovateľky prednesenou v jej sťažnosti dospel k záveru, že potvrdzujúci výrok napadnutého rozsudku krajského súdu v rovine potvrdenia výroku rozsudku okresného súdu o nepriznaní náhrady trov konania sporovým stranám nie je odôvodnený v súlade s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj z tohto hľadiska tak bolo potrebné vysloviť

porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie (bod 1 výroku tohto nálezu).

5. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu aj jej práva na spravodlivé súdne konanie, bolo namieste využiť postup podľa čl. 127 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd však neopomenul, že výroková časť rozsudku krajského súdu obsahuje i výrok o odmietnutí odvolania žalovaného v 1. rade, keďže aj ten napadol prvostupňový rozsudok odvolaním, avšak podaným oneskorene. Berúc do úvahy odôvodnenie predloženej sťažnosti je zreteľné, že v tomto výroku sťažovateľka nevidela porušenie jej označených práv, preto ústavný súd svoju právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy na odmietavý výrok napadnutého rozsudku krajského súdu nevztiahol.

Ďalšiu časť výroku rozsudku krajského súdu, ktorou tento rozhodol o nepriznaní náhrady trov odvolacieho konania, síce argumentačne sťažovateľka nenapadla, ústavný súd však berúc do úvahy akcesorický charakter výroku o náhrade trov konania v spojení so skutočnosťou, že nemožno predpokladať výsledok opätovného prerokovania sťažovateľkinho odvolania krajským súdom, pojal do zrušujúceho výroku svojho nálezu aj výrok o náhrade trov odvolacieho konania. O náhrade trov bude teda potrebné v závislosti od výsledku rozhodnutia o sťažovateľkinom odvolaní nanovo rozhodnúť.

Z uvedených dôvodov ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu v potvrdzujúcom výroku a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania a v rozsahu zrušenia vec podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

6. Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova

prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu opätovne zhodnotiť tie skutkové okolnosti, ktoré majú pre rozhodnutie o sťažovateľkou uplatnenom nároku na náhradu škody podstatný význam. Ide predovšetkým o dôsledné posúdenie svedeckých výpovedí, podľa ktorých sťažovateľka v čase bezprostredne predchádzajúcom spornej dopravnej nehode nemohla vidieť prichádzajúce motorové vozidlo žalovaného v 1. rade, v nadväznosti na sťažovateľkinu obranu, podľa ktorej pri znalcom ustálenej rýchlosti motorového vozidla žalovaného v 1. rade nastala situácia, že sťažovateľka toto motorové vozidlo prichádzajúce zľava nevidela, pretože najprv zisťovala stav hlavnej cesty vľavo a následne vpravo, a tak vzhľadom na ustálenú rýchlosť motorového vozidla žalovaného v 1. rade uplynul nie nepodstatný čas.

Krajský súd bude tiež povinný opätovne dôsledne preskúmať odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu z hľadiska odvolacej námietky sťažovateľky založenej na tvrdení nepreskúmateľnosti záveru okresného súdu o tom, že sťažovateľkinu protiprávne konanie malo povahu hlavnej príčiny vzniku žalovanej škody, a tak zakladalo jej podiel na vzniknutej škode v miere 70 %. Krajský súd je v tomto prípade povinný podrobiť prvostupňový rozsudok prieskumu i z hľadiska náležitého rešpektovania požiadavky na vyhodnotenie jednotlivých dôkazov v ich vzájomných súvislostiach, a teda aj z hľadiska toho, do akej miery okresný súd vzal do úvahy preukázanú skutočnosť protiprávneho konania vodiča žalovaného v 1. rade. Pritom nemožno opomenúť (a sťažovateľka na to v odvolaní poukazovala), že motorové vozidlo sa na úseku, na ktorom je povolená najvyššia rýchlosť 40 km/h, pohybovalo rýchlosťou viac ako 100 km/h, čo je na prvý pohľad enormné prekročenie najvyššej povolenej rýchlosti. Význam tohto skutkového zistenia pre rozhodnutie o miere účasti žalovaného v 1. rade na vzniku škody je zjavne determinovaný i znaleckým záverom, podľa ktorého ak by motorové vozidlo jazdilo rýchlosťou okolo 74 km/h, dokázal by vodič žalovaného v 1. rade nehode zabrániť, ako aj v spojení s výslovným záverom znalca, že sťažovateľka vjazdom do križovatky nevytvorila pre vodiča žalovaného v 1. rade náhlu prekážku. Len požiadavkou na zohľadnenie všetkých uvedených skutočností a na ich náležité vyhodnotenie,

hoci aj v spojitosti s ďalšími skutočnosťami, ktoré môžu vyjsť najavo, bude možné preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu bez rizika svojvoľných a predovšetkým nezdôvodnených skutkových záverov v prerokovávanej veci.

Napokon bude úlohou krajského súdu vysporiadať sa s aplikačným vzťahom § 431 Občianskeho zákonníka a § 142 ods. 3 OSP. Ten totiž predstavuje základ odvolacieho dôvodu, ktorý sťažovateľka predniesla voči výroku rozsudku okresného súdu o nepriznaní náhrady trov konania účastníkom konania, a preto je potrebné naň v rozhodnutí o odvolaní stručne a jasne reagovať.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky garantovaného jej čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj o porušení jej práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré si uplatnila v sume 4 640,21 €.

Sťažovateľka svoju žiadosť zdôvodnila takto: *„V danej právnej veci, nepriznaním nároku na náhradu trov právneho zastúpenia mi vznikla škoda vo výške 2.018.81 EUR, keďže trovy právneho zastúpenia som musela znášať sama. Nesprávnym posúdením miery mojej účasti súdom na vzniknutej škode mi vznikla škoda vo výške 2621,40 EUR. Týmto si preto uplatňujem finančné zadosťučinenie vo výške 4.640.21.- EUR.“*

Ústavný súd už stabilne zastáva názor, že cieľom finančného zadosťučinenia nie je náhrada prípadnej škody vzniknutej ústavne chybným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci (napr. III. ÚS 237/07, III. ÚS 87/08). Odôvodnenie požadovaného finančného zadosťučinenia dokazuje, že sťažovateľka ho vníma ako náhradu majetkovej škody vzniknutej ústavne vadným rozsudkom krajského súdu. Inštitút finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 ods. 3 ústavy však nemôže suplovať náhradu škody, ktorú v takýchto

prípadoch zaručuje čl. 46 ods. 3 ústavy v rovine zákonnej právnej regulácie realizovaný zákonom č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uvedený zákon umožňuje požadovať aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Z citovaného čl. 127 ods. 3 ústavy tiež vyplýva, že finančné zadosťučinenie sa môže, ale nemusí priznať. Takéto zadosťučinenie je namieste tam, kde nie je možné dosiahnuť a dovíšiť ochranu porušeného základného práva iným, ústavne a zákonne upraveným spôsobom (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08).

Podľa názoru ústavného súdu je ochrana práv sťažovateľky účinne poskytnutá tým, že ústavný súd konštatoval ich porušenie, zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie s formulovaním záväzného právneho názoru.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažovateľke požadované finančné zadosťučinenie nepriznal.

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka si v sťažnosti uplatnila nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom „*v súlade s ust. § 11 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z. v platnom znení, a to vo výške 161,01 € + 7,63 € RP + 20% DPH, spolu 202,37 €*“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o uplatnenom nároku na náhradu trov vzniknutých sťažovateľke v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Vzhľadom na výsledok meritórneho prerokovania sťažnosti je ústavný súd toho názoru, že sťažovateľka má nárok na náhradu trov za dva úkony právnej služby poskytnutej jej právnym zástupcom, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia, ako aj za písomné podanie – sťažnosť.

Úkony právnej služby boli vykonané v roku 2012. Základná tarifa podľa ustanovení § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 763 € pre úkony v roku 2012), čo predstavuje za jeden úkon v roku 2012 odmenu v sume 127,17 € a k tomu režijný paušál v sume 7,63 €.

Náhrada trov právneho zastúpenia vo vzťahu k prevzatiu a príprave zastúpenia sťažovateľky, ako aj k podaniu sťažnosti preto predstavuje sumu 269,60 €.

Sťažovateľka preukázala, že jej právny zástupca je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto bolo k vypočítanej sume náhrady trov potrebné pripočítať 20 % daň z pridanej hodnoty. Náhrada trov konania, na ktorú má sťažovateľka nárok, tak predstavuje 323,52 €.

Keďže si však sťažovateľka v sťažnosti uplatnila nárok na náhradu trov konania v sume 202,37 €, teda v sume nižšej, než predstavuje jej oprávnený nárok, ústavný súd jej súc viazaný sťažnostným petitom (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) priznal náhradu trov konania v uplatnenej sume, teda iba 202,37. Krajský súd je povinný zaplatiť ju na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2013